ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ –ਸਬਦ ੧੧੧

ਕਿਆ ਹੰਸੁ ਕਿਆ ਬਗੁਲਾ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀਰਾਗੁ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੯੧

ਕਿਆ ਹੰਸੁ ਕਿਆ ਬਗੁਲਾ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਨਾਨਕਾ ਕਾਗਹੁ ਹੰਸੁ ਕਰੇਇ ॥੨॥

ਸਾਰ: ਮਨ ਦੀ ਰਪਾਂਤ੍ਰਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉਦੋਂ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹੀ ਰੰਗਤ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰੀਵੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਵੈ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ। ਜਾਗਰਣ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਸੱਚੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਕਿਆ ਹੰਸੁ ਕਿਆ ਬਗੁਲਾ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਜੇਕਰ ਅੰਤਹਕਰਣ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੰਸ ਨੂੰ ਬੱਗਲੇ ਤੋਂ ਕੀ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਤਰੀਵੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਚੜ੍ਹੀ ਰੰਗਤ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਨਾਨਕਾ ਕਾਗਹੁ ਹੰਸੁ ਕਰੇਇ ॥੨॥
ਜੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਹੋਵੇ, ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਾਂ ਵੀ ਹੰਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਅੰਤਹਕਰਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜੋ ਖੁਲ੍ਹੇਪਣ ਰਾਹੀਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲਤਾ ਵੱਲ ਵਿਗਸਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। (੨)

ਤੱਤ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਰੁਪਾਂਤ੍ਰਿਕ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹ ਸੂਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਕ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲਤਾ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**